

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลที่อยู่อาศัยของคนทำงานย่านถนนบางนา-ตราด ทั้งปัจจุบันที่เป็นช่วงเศรษฐกิจถดถอย และความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคต ตลอดจนศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและวิถีการดำเนินชีวิต โดยมีรายละเอียด วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

พื้นที่ศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ที่ศึกษา คือ อาคารสำนักงานที่อยู่บนถนนบางนา-ตราด ในเขตพระโขนง เขตประเวศ และเขตบางบ่อ เหตุผลที่ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษาดังกล่าวเนื่องจากบริเวณย่านนี้เป็นย่านศูนย์กลางธุรกิจที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร และพื้นที่บริเวณนี้เป็นประตูเปิดสู่พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Sea Board)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในพื้นที่ศึกษา

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พนักงานระดับต้นและกลางที่ทำงานในอาคารสำนักงานที่ตั้งอยู่บริเวณถนนบางนา-ตราด ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไปและเป็นอาคารที่สร้างเสร็จและเปิดใช้งานจนถึงปี 2541 โดยอาคารที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีทั้งสิ้น 14 อาคาร มีพื้นที่ของสำนักงาน รวม 273,500 ตารางเมตร

2. กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนประชากรที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้ มีประมาณ 5,607 คน (จากการศึกษาของการเคหะแห่งชาติ ได้ประมาณจำนวนคนที่ทำงานจากพื้นที่สำนักงาน 10 ตารางเมตรต่อหนึ่งคนและจากการสำรวจ) เนื่องจากกลุ่มประชากรมีจำนวนมาก ไม่สามารถทำการศึกษาได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาประชากรเพียงบางส่วน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาโดยอิงตามการกำหนดของ Herbert Arkin and Raymond R. Colton ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความผิดพลาดของความแม่นยำ $\pm 5\%$ ดังตาราง ข

ตารางที่ ข จำนวนขนาดตัวอย่างที่จะทำการศึกษาตามจำนวนของประชากร ที่ขอบเขตความเชื่อมั่น 95% โดยมีความผิดพลาดของความแม่นยำ $\pm 5\%$

ขนาดของประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
1,000	244
2,000	278
3,000	281
4,000	299
5,000	303
10,000	313
20,000	318
50,000	321
100,000	321
ตั้งแต่ 500,000 ขึ้นไป	322

ที่มา : Herbert Arkin and Raymond R. Colton. Tables For Statisticians.

(New York : Barnes & Nobels, Inc., 1963) pp. 151-152 ¹

การสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เพื่อการสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) เป็นการเก็บข้อมูลแบบ Accidental Sampling คือ มีการกำหนดสัดส่วนของแบบสอบถามแต่ละอาคารที่คิดตามสัดส่วนของพนักงานที่ทำงานอยู่ (ตามตาราง ข) และเป็นการเก็บแบบ Accidental Sampling คือ เป็นการเก็บแบบสุ่มในอาคารโดยไม่เจาะจงว่าผู้ตอบแบบสอบถามคือใคร แต่จะสอบถามกับพนักงานที่ทำงานในอาคาร โดยขอความร่วมมือจากฝ่ายบุคคลหรือฝ่ายประชาสัมพันธ์ของบริษัทที่ดำเนินกิจการในอาคารสำนักงานเป้าหมาย ให้ช่วยแจกแบบสอบถามให้กับพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ซึ่งเป็นใครก็ได้ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

¹ Herbert Arkin and Raymond R. Colton. Tables For Statisticians. (New York : Barnes & Nobels, Inc., 1963) pp. 151-152.

ซึ่งดำเนินการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2542 จนถึง 8 เมษายน 2542 จำนวนแบบสอบถามที่แจกทั้งสิ้นจำนวน 380 ฉบับ และได้กลับคืนมาจำนวน 340 ฉบับ ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบกลับมาสมบูรณ์ครบถ้วนจำนวน 303 ฉบับ เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัย

ตารางที่ ค จำนวนแบบสอบถามที่จะทำการสอบถามในแต่ละอาคาร

ลำดับ	(1) ชื่ออาคาร	(2) ขนาดพื้นที่ (ตรม.)	(3) ประมาณ คน/พื้นที่ (ตรม.)	(4) จำนวน คนทำงาน ก่อนวิกฤต (คน)	(5) จำนวน คนทำงาน ช่วงวิกฤต (คน)	(6) จำนวน แบบ สอบถาม (ชุด)
1	บางนาคอมเพล็กซ์	40,000	4,000	1,600	1,000	64
2	บางนาธานี	10,000	1,000	600	300	16
3	บางนาทาวเวอร์ (เอ)	10,000	1,000	600	300	16
4	บางนาทาวเวอร์ (บี)	16,000	1,500	600	300	16
5	บางนาทาวเวอร์ (ซี)	9,000	900	600	200	11
6	เซ็นทรัลซิตีทาวเวอร์ 1	60,000	6,000	1,000	1,000	64
7	จักรบิตดิง	7,600	760	7	7	1
8	คันทรีทาวเวอร์	26,000	2,500	600	60	3
9	อิมพีเรียล บางนาคอมเพล็กซ์	16,000	1,800	600	300	16
10	เนชั่นทาวเวอร์ 1	6,000	600	1,700	1,000	64
11	เนชั่นทาวเวอร์ 2	60,000	6,000	700	600	27
12	ไพโรจน์กิจจา	20,000	2,000	600	300	16
13	ฟิลิปส์	4,000	400	260	200	11
14	เอ็มอีซีทาวเวอร์	12,000	1,200	200	160	8
	รวม	273,600	27,360	8,867	6,807	303

ที่มา : ดัดแปลงจากบริษัทริชาร์ด เอวิส (ประเทศไทย) มกราคม 2542. ดังแสดงใน (1) (2) ¹

และการสำรวจดังแสดงใน (4) (5) (6)

หมายเหตุ จากการศึกษาของการเคหะแห่งชาติ ได้ประมาณจำนวนคนที่ทำงานจากพื้นที่สำนักงาน 10 ตารางเมตรต่อหนึ่งคน ดังแสดงใน (3)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีทั้งคำถามแบบปลายปิด คำถามปลายเปิด และคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีรายละเอียดในการสร้างดังนี้

1. การกำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม

การกำหนดข้อมูลที่ต้องการ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความต้องการและลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้ที่ทำงานในย่านบางนา-ตราด ดังนั้นข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาแยกออกเป็น

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำงาน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน รายได้ สิ่งอำนวยความสะดวกและวิถีการดำเนินชีวิต

1.2 ข้อมูลด้านการเดินทาง ได้แก่ วิธีการ ระยะเวลา ตลอดจนปัญหาการเดินทางไปทำงาน

1.3 ข้อมูลที่อยู่อาศัย โดยแบ่งเป็นที่อยู่อาศัยในปัจจุบันที่อยู่ ในช่วงเศรษฐกิจถดถอยและอนาคต ดังนี้

- ข้อมูลที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ได้แก่ ที่ตั้ง ลักษณะ ความเป็นเจ้าของ ระยะเวลาการอยู่อาศัย ค่าใช้จ่าย จำนวนสมาชิก และปัญหาที่อยู่อาศัย

- ข้อมูลความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคต ได้แก่ ลักษณะ ราคาที่อยู่อาศัยใหม่ วัตถุประสงค์ของการมีที่อยู่อาศัยใหม่ ระยะเวลาในการตัดสินใจ ทำเลที่ตั้ง การรับรู้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ปัจจัยในการเลือก ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก และลักษณะที่อยู่อาศัยที่ต้องการ

2. กำหนดตัวแปรในประเด็นหลัก โดยวิเคราะห์และคัดเลือกจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำโครงสร้างของแบบสอบถามที่ประกอบด้วยประเด็นหลัก ตัวแปรในแต่ละประเด็นดังกล่าวไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ท่านอื่นเพื่อพิจารณาความถูกต้อง โดยเทียบกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง (Literature)

4. สร้างข้อคำถามและตัวเลือก แล้วจัดพิมพ์

5. นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย (Pilot Test) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ชุด แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้เกิดความชัดเจนเข้าใจตรงกัน และปรับตัวเลือกให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่เชื่อถือได้มากที่สุด

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง โดยออกแบบให้มีการลงรหัส (Code) และ กำหนดตัวแปรและค่าตัวแปร เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยอีก 2 ท่าน ที่ได้รับการฝึกอบรมจนมีความเข้าใจแบบสอบถามตลอดจนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้ดำเนินการสำรวจระหว่างวันที่ 1 มีนาคม - 8 เมษายน 2542 รวมเป็นเวลาประมาณ 1 เดือนเศษ

วิธีการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการนำหนังสือแนะนำตัวเข้าไปพบผู้จัดการฝ่ายบุคคลของบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในอาคารสำนักงานในเขตพื้นที่ที่ศึกษาเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ของบริษัท ซึ่งบางแห่งเพียงติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของบริษัท โดยการฝากแบบสอบถามกับเจ้าหน้าที่ของบริษัท และเน้นให้เจ้าหน้าที่ของบริษัทช่วยกระจายแบบสอบถามให้กับเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร หลังจากนั้นได้กำหนดระยะเวลาในการรับแบบสอบถามคืน ส่วนใหญ่จะประมาณ 1 สัปดาห์ โดยการติดตามแบบสอบถามทางโทรศัพท์ และนัดวันเข้าไปรับแบบสอบถามคืน ทั้งนี้แบบสอบถามที่ได้แจกจริงทั้งหมดมีจำนวน 380 ฉบับ และได้รับกลับคืนมา 340 ฉบับ ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบกลับมาสมบูรณ์ และเป็นไปตามจำนวนสัดส่วนที่กำหนดในแต่ละอาคาร รวมทั้งสิ้น 303 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากมีการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับคืนมา มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์จำนวน 303 ฉบับ นำมาจัดเตรียมลงรหัสคำตอบพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของการลงรหัส ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกแปรในรูปของตัวเลขเพื่อให้สามารถใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ ในการประมวลผลข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ (Percentage) การลำดับความสำคัญเฉลี่ย โดยใช้ค่าดัชนีความสำคัญ (Index Value) เป็นตัวอธิบาย

ขั้นตอนต่อมา คือ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลและสรุปผลการศึกษา โดยการนำเสนอผลการวิจัยในรูปของการบรรยายตาราง แผนภูมิ แผนที่ และรูปภาพ

แหล่งที่มาของข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ถูกวิจัยเก็บรวบรวมจากการสำรวจภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามจากหน่วยตัวอย่างที่ทำการศึกษา
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ข้อมูลสถิติ รายงานจากหน่วยงานราชการ วารสาร หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ จากแหล่งต่าง ๆ เช่น
  - ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - สำนักงานผังเมือง กรุงเทพมหานคร